

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSAG

Megjelen hetenként kétszer: esütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489 sz. — Helyközi telefont 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PAL
LAPTULAJDOSOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Földmivelés, ipar — II. és kereskedelem.

(:P:) Mai társadalmi és politikai berendezkedésünk mellett elszomorodott szívvel kell tapasztalni, hogy a földmives néposztály rohamlépésben halad azon a lejtőn, amelyen hovatovább lehetetlenné válik a megállás és biztosan a teljes züllés posványába lehet jutni.

A nép vezetésére hivatott közigazgatási tisztviselői kar, annyi oldalról van az állami teendőkkel körülhalmozva, hogy minden idejét annak ellátása köti le, s még ha ámbíciója lenne is a tulajdonképpeni hivatásának teljesítésére, arra időt szakítani képtelen. A közigazgatási tisztviselői kar által teljesítendő állami funkciók különben oly természetűek, hogy látszólag s legtöbbször a nép zaklatásának színezetével bírnak, s így már e miatt is a nép a tisztviselőkben ellenséget lát, s mint ilyenhez tanácsért a végső esetben sem fordul.

A nép bizalmatlanságát különben még egyéb okok is előmozdítják, amelyek között természetesen, hogy nem tartozik utolsók közzé a tisztviselői választások alkalmával, a népakarat nyilvánításának a lehetetlenné tétele, ami természetesen első sorban is a vármegyék mai szervezetében nyilvánul meg a legtokéletesebben.

Ki is voltaképpen ma a vármegye? Törvény szerint a részben választói jogosultak szavazatával arra érdemesítettek, részben pedig a vagyonuk révén arra képesítettek testülete.

A virilizmus ha valahol roppant veszedelmes a közintézményekben, mivel az nem a reá termetteket, az arra hivatottakat állítja a küzdőterre, hanem a szerencse fiait, legyenek azok bár nem valami tökéletesen is felruházva azzal az isteni adománnyal, amit ésszerek, tehetségnek és képességnek nevezünk.

Mint hogy pedig minden szentnek magafelé hajlik a keze, mi sem természetesebb, hogy a saját érdekei előmozdítására törekvő virilista, igyekszik vagyonában rejlő hatalmával odahatni, hogy a választott bizottsági tagok veszedelmessé reájuk ne legyenek, s így kerülnek be bizottsági tagokká a jegyzők, községi bírók, közigazgatási tisztviselők, s így válik egy személyléc a bíráló a bírálandóval, vagyis az a tarthatatlan állapot születik, hogy az gyakorol ellenőrzést is, akit ellenőriz.

Törvény intézkedik arról, hogy egy részvénytársaságnál igazgató, felügyelő, könyvelő és pénztárnok egy személy nem lehet, tehát a kisebb társadalmi körzet egészséges viszonyai törvényileg garantáltak.

Vajjon az a közigazgatási tisztviselő, akit a főispán bármely percben felfüggeszthet állásától, s a felfüggesz-

tés odiumaként a nyomorba dönthet és meghurcolhat anélkül, hogy lelkiismeretén kívül a megyében azért valakinek felelős volna; az a tisztviselő, akinek feje fölött függ a Damofkles kardja, mer-e szembehelyezkedni üggyezetében felettesének; legyen bár annak intézkedése törvénytelen is?...

Nem és ezerszer nem.

Az ily tisztviselő parancsnak tekinti a felettes minden óhaját, s megragad minden alkalmat, hogy a közzvélemény megnyilatkozásának akadályt teremtsen, hogy a felettes óhaját teljesüléshez juttassa. S mikor a nép látja, hogy a verejtékes keresményéből főtartott tisztviselői kar még az ő óhajának is gátul szegődik, természetes, hogy abban a tisztviselőben csak ellenséget lát, s még természetesebb, hogy ügyes-bajos dolgában tőle tanácsot nem kér; tartván attól, hogy az által leköteltetlje talál lenni.

Tessék megtisztítani a vármegyei rendszert a mai fonákságaitól. Tessék a vármegyei tisztviselői karnak oly fizetést adni, hogy minden ügyes-bajos dolgot a népnek ingyen, külön díjazás nélkül végezhesse el. Tessék elvenni a passzív választói jogot, s így módot és alkalmat teremteni arra, hogy a nép és a tisztviselő között bizalmas legyen a viszony, hogy a nép a tisztviselőkben jó barátot és tanácsadót lásson, s hogy az a tisztviselő hivatását be is tölthesse.

Egyben nevelni kell a tisztviselőt és csak azokat szabad hivatalba juttatni, akik a hivatásukat tudják, szeretik, nem mint ma, akiknek nagyobb az atyafisága.

A nagy hal rendszerint elnyeli a kicsit s így ami silány kis összeg ma a földmives bajának megsüntetésére, mint morzsa hulladék fel van véve, mind, mind a nagybirtokoknak jut.

De a nagybirtokoknak jut minden egyéb kedvezmény is. Szeszgyárat szövetkezett kisbirtokosok akkor sem nyervehetnek el, ha térdig elkoportják lábukat a kilincseléssel. Dohánytermelési engedélyről, kisbirtokosnak még álmodni sem szabad, bár ott, ahol forgós rendszerű gazdálkodást folytat a lakosság, annak még felügyeleti szempontból se lehetne akadály. De mivel ez zsirosabb jövedelmet bizosít rendszerint azok kapják el, akiknek arra oly igen nagy szükségük sincsen, akik anélkül is bort ihatnak, míg a másik csak vizet iszik.

A munkás-kérdés minden odiuma a legszegényebb néposztályra nehezedik, mert a nagybirtokosnak módja és alkalm van arra, hogy gépek beszerzésével a kézi munkát szükségtelenné tegye, sőt gépek beszerzését államsegélyek teszik lehetővé. Ki hallott azonban valaha is róla, hogy a kiscgazdák közbirtokosainak valamelyik földmivelési miniszter csak egy vető vagy arató

gépet adott volna is. Pedig az így kiadandó segély bőséges kamatot hozna az államnak, mert a nép jólétének fokozása közvetve az államot erősíti és teszi hatalmassá.

Igy vagyunk különben az értékesítéssel is. Vajjon jutott-e valaha eszébe akármelyik kormányának, hogy a hadsereg szükségletét a kistermelőktől szerezzék be s a hasznot, amit ma egyes nagyoknak juttatnak, a kisegzisztenciáknak juttatnák?

Szükséges lenne továbbá a földmivesek kamarai képviseletét és szervezetét megteremteni úgy, hogy a szervezetbe a 100 holdnál nagyobb birtokos részt ne vehetne, hogy ezáltal a szoroson vett kisegzisztenciák érdekei erős támogatásra lennének, s hogy előállna az az előbb-utóbb ugyis bekövetkezendő állapot, hogy nélkülök és ellenük, ne az 1000 holdasok érdekszövetsége mondja ki a döntő szót...

A politikai helyzetről.

— Fővárosi tudósítónktól. —

A rövid életű fegyverzúnet leteltevel ismét sötét felhők kezdenek tornyosulni a magyar politikai égbolton. Nap-nap után jobban közeledik a pillanat, mikor a nagy erők, melyek most egymással szemben állanak, elszánt élet-halálharcukat megvívják. Gróf Apponyi Albert történelmi érdemközésnek mondotta a küzdelem e fázisát és valóban amaz évszázados harc képe tárul elénk, a melyben a hazafias kuruc vívja nemzeti létének halált megvető küzdelmét az ország főmaradhatása érdekében a labanc, a keresztényekkel szemben.

A kimondott cél a véderőjavaslatok megbuktatása és a nemzet ellenálló képességének biztosítása érdekében az általános, egyenlő és titkos választói jog kivívása.

A véderőreformról a nemzet jogainak a hadseregben való érvényesítése nélkül beszélni nem lehet és hogy ennek ideje és lehetősége egy jogai védelmében kitartásra és ellenállásra képes nemzetnél elérkezett, az ut a véderőreformhoz a választójogon keresztül vezet. Ezt a kijelentést tette a függetlenségi és 48-as párt hivatalos szóoka: Holló Lajos és erőteljes visszhang kelt a nyomában a 48-as eszmék képviselőinél.

Felreiseri a helyzetet, a ki csak egy pillanattal is azon illuzióban ringatja magát hogy bármekkora többséget és bármilyen eszközökkel dolgozó többségi vezérnek egy nemzet igazságait, évezredes alkotmányos jogait eltemetni sikerül. A legrövidlátóbb politika a negáció álláspontjára helyezkedni és a mikor az újabb világtörténelmi események a nemzet öntudatra ébredésének olyan bámulatos eseteit mutatják fel, elkészeríteni és kétségbeesésbe kergetni egy egész országot, a melynek a nemzeti léthez joga van, amely a nemzeti lét teljességéhez nyelvében és jelvényeiben tiszta magyar hadsereget kíván.

Az meg abszolút antiszociális örzékre vall, a mikor a milliányi jogfosztott magyar nép kenyérért és jogért kiáltó szava előtbe zárják füleiket és a nagy társadalmi revolu-

R!

la székely-
nagy keres-

nagy válasz-
ebb árak mel-
nyben kapható.
látásokra való
és

élyezők és pa-
csényomók min-
féle kivitelben
ári áron pontosan
átlan szövegezés-
kaphatók „Szé-
ly-Udvarhely” ki-
hivatalában (Be-
gh Pál könyv- és
apír kereskedésé-
n) Székelyudvar-
lyt Vidéki megren-
hely részébe gyor-

ormátus ima-
hivatalában

mindenféle
ványok,
gyzói, szol-
ói, ügyvédi,
és külön-
ntatványok.

- ES
D ES

jeles írók
és képes-
ak készlet-
Könyvtár”.
középiske-
és megye
használat
nyvek rak
pek, napi
umok, em
író könyvek
nyvek, nap-
mászoló-
könyvek
(), pénztár-
ca és szel-
k.

szögmé-
ok, itató-
ék minden
ai és zseb-
artók, toll-
észe, író-
rszámok,
rajzszögek,
csok stb

ció napját hozzák közelebb minden pillanattal, mellyel késleltetik egy tisztességes közéletet megteremtő általános, egyenlő, titkos választójog törvénybe iktatását.

Kevés a sokból — sok a kevésből.

— A mai társadalom. —

Ditró, 1912. január hó.

A mai társadalmi, közigazgatási életben, szervezetben az emberi és isteni törvényekkel merőben ellenkező, rend- és természetellenes dolgok, esetek hasonlíthatatlanul nagyobb számban tűnnek fel fekete, sötét fellegek gyanánt, mint valaha. Ezt minden gondolkozó ésszel, belátással bíró ember látja, tapasztalja, érzi, tudja.

A belső családi életet, a társadalmat, a községi szervezetet őrülő fergek száma újabb időben rettenetes módon megsokasodott. S az a legszomorítóbb, a legmegdöbbentőbb, hogy éppen azon egyének között található a legtöbb tág lelkiismerettel bíró, táglelküsmertre mutató egyént, akiknek hivatásuk, kötelességük a népet, melynek érdekeit vannak hivatva védeni a kufár, a kalmár, a földi ördögöktől, más vagyonára éhezett hiénáktól, sem Istent, sem hazát nem ismerő szörnyszülöttektől megvédelmezni.

Oly egyénektől, kik jelleg tekintetében nem tartoznak fajunkhoz, kik külön faj lévén, külön magukhoz méltó faji érdekeket képviselnek, más világnézetet vallanak. S kiknek egyedüli átkuk, hogy közöttünk a nép között laknak.

Az a legsajnosabb, mint említettem, hogy vannak olyan egyének széles e hazában, kik ezek mellé állanak, ezeknek szegődnek bérenceikké — gyalázatos munkájukhoz.

Hogy ez a jelenség micsoda óriási veszedelmet hord magában, azt csak az sejtí, ki a nép között él.

Ezzel éppen úgy vagyunk, mint azon nevezetes, hatalmas, óriási vastagságu s nagyságu gyönyörű tölgyfával, mely századokon dacolt a viharral, orkánnal, az idő minden viszontagságaival anélkül, hogy egyes kisebb ágain, melyek helyett más, új nőtt, nagyobb veszteség érte volna. Fönmaradt anélkül, hogy életét, fönmaradását gyökerében veszélyeztette volna. De egyszer valahonnan szű került élete fájába, amely őrölni kezdte a rendíthetetlen fatörzset, életét fön tartó fáját. Levelei, ágai kezdetek lehullani anélkül, hogy ujjakkal pótoltatott volna, s végül semmivé lett, elpusztult. A nyílt ellenséggel tudott harcolni, az oroszánokkal diadalmasan, hajlíthatatlan derékkal szembeszállani, de egy semmi lelkü állat... megörölte, életerejét kirágtá.

Mintha Machiavelli eszméit akarnák lent megvalósítani, kik hivataluk gyakorlása közben ily dolgokhoz szegődnek. Ez azt tanította a fejedelmeknek, hogy politikai haramiaság nemcsak volt és van, hanem lesz is, sőt kell is lennie, mert az örök változhatatlan törvény arra intette könyvében a fejedelmeket, hogy szokjanak hozzá a gonosz-sághoz és kegyetlenséghez, mivel nincs biztosabb a gazdagság alapjához, mint a nép elpusztítása és hogy kövessék az oroszánt és rókát. Habár Russzeo reá sütötte, hogy Machiavelli volt a világon a legnagyobb ördög, ki a jót és nemeset legjobban félre értette, mégis lépten-nyomon akadnak ilyenek az életben s szép hazánkban, mint a hírlapok, a lények igazolják.

Azt kérdezheti valaki, hát mi viszi a nép gyermekeiből felemelkedett hivatalnokokat, a tudományos emberek egy részét ezen erőszakos, népet pusztító, a haza jövőjét aláásó ördögi utjukra!?

Nagyon könnyű a felelet. A mai nehéz viszonyok között egyik-másik egyének családi birtoka lévén, mint hivatalnok is több pénzt költhet el. Jobban mondva: a „korszellemnek megfelelően élhet“. Oly dolgokat engedhet meg magának, amelyek fölöslegések ugyan, de azért mégis megteheti minden nagyobb, nem lelki, hanem anyagi zavarok nélkül.

Most már vannak magas állásban lévők, kiknek családi vagyonuk vagy elfogyott már, vagy nem volt s akik mégis, nehogy a „korintószavára“ nem hallgatva, elmaradjanak — ők is mennek a rosszul gondolkozó, de vagyonosabb osztály után s egyszer csak akkor veszik észre magukat, mikor hinárba jutottak, honnan nincs szabadulás.

Egy kétségbe esett, tekintélyét féltő hivatalnok lesz belőle, aki bármire kapható, ha csak legkisebb reménye is lehet, hogy magát kiemelheti a bajból. S ezt csak úgy teheti, ha a maga bűnének betömése helyett, maga helyett a mocsárba sok ártatlan ember becsületesen szerzett vagyonát belegyurja, még pedig annál többet, minél mélyebb volt a mocsár, melybe ő bele mászott gyenge jelleme miatt...

Vagy új adósságot csinál, hogy régi adósságát törleszthesse. Mikor azonban bedugul a pénzforrás, akkor ahhoz nyulnak, a mi nem az övék s ekkor eidördül kezükben a fegyver, vagy bezárul hátuk mögött a börtön ajtója, melyet a hátramaradt özvegyek, árvák szívet-lelket rázó jajkiáltása követ.

De vannak olyan tolvajságok is, különösen a szegény nép érdekeinél, hol törvényes keretben, törvényes formában, annak cégére alatt hajtatik végre a bűn, mely ellen sokkal nehezebb, sőt tekintve a nép tájékozatlanságát, nem is lehet védekezni, mely képes egész vidékeket, községeket anyagilag tönkre tenni.

Tudják, hogy a hová a szegénység egyszer beköltözik, az már félig elveszett nép és nemzet...

A részegség, az állandó kártyázás, vidám mulatozások között élő, szép ruhában, gyönyörű ruhában, fényes öltözetben megjelenő egyén hasonló ahhoz a bizonyos skatulyához, melynek külseje díszől ragyog, de belseje szeméttel van tele. S ezek legtöbbször a nép ördögei, kik elviszik, tönkre teszik, koldusbotra juttatják.

Helyesen tennék a főszolgabírák (erről más alkalommal szölok), ha a községi tisztviselők választásánál a községek papjai és tanítóitól tájékozást szereznének a megválasztandók személye felől, mert a pap és tanító mégis csak ismeri a népet, mellyel minden nap érintkezik s ők meg rosszat bizonyára nem akarnak. Hiszen egész életükön át csak a jót tanítják.

A papok és tanítók pedig fogjanak össze. Vigyázzatok a népre, álljatok a nép jó, becsületes vezetőihez, illetve emberei mellé! Munkálkodjatok velük és értük a közjóért mert ha a népet temetik, a ti szegyenetek, a ti hibátok elsősorban.

Tudjátok jól, hogy az olyan népnek, mely jólétben él, nem lehetnek nyomorúságban színylődő tanítói...

Ifj. Józsa Sándor.

— **Olcsó és szép kiadása rom. kath. imakönyvek** színes képekkel díszítve, a győri és pécsi egyházmegyei hatóság engedélyezésével, gyönyörű választékban kaphatók Betegh Pál könyv-, zenemű-, papíros-, író- és rajzszerületében Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. alatt. Angyali kenyér, Igazi égi manna, Mária virágos kertje, A szerelem szent szövetsége, Vezércsillag stb. A legegyszerűbbtől a legdiszesebb kötésig, minden izlésnek megfelelő imakönyvek érkeztek. Ajánljuk a főt. papság és a jóindulatu hívek figyelmébe. Alkalmi és ünnepi ajándéku egy szép kötésű imakönyv a legkedvesebb emlék.

Színes képek.

A zsidók a hidon. Azzal kapcsolatban, hogy Biharban milyen junkeruralom folyik, felelevenítik egy régi hihari főispánnak esetét.

Történt ugyanis, hogy a megye egyik városa új hidat építtetett. A hidat úgy próbálták ki, hogy a főispán a teherpróbát azzal ejtette meg, hogy a zsidó hitközséget kirendelte a kipróbálandó hidra. Mondván:

— Ha a hid nem szakad le, jó a hid! Ha leszakad még jobb!

Muzsikálnak...

Irta: **Tarcsafalvi Albert.**

Mutatvány szerzőnek: „Székelyföldön c. kötetéből.

Muzsikálnak a faluban,

Muzsikálnak...

Nem legények indulnak el

Katonának;

Három céda bitangol el

Más országba.

Azt siratja Bubé János

Muzsikája.

Telik-mulik a magyarnak

Minden jó nap.

Bubé János vágd a földhöz.

A vonódat,

Vagy kísérd el korcsnépedet

A határig,

S lépj át rajta, ha a szived

Meg nem állit.

Bár hazánkat a nagy Isien

Sokszor verte.

Nem kell neki a bitangok

Gyáva lelke...

Állj be te is, Bubé János,

Árulónak,

Vagy törd össze szemem előtt

A vonódat.

Akit innen idegenbe

Hajt a sorsa,

Nem kell annak, Bubé János,

Magyar nóta,

Se biztatás hogy mihamar

Visszatérjen:

Csak egy gödör valamelyik

Árokszálon.

HÍREK.

— **Képviselőnk az országgyűlésen.** Dr. Válcensik Ferenc Székelyudvarhely város függetlenségi képviselője — mint mult számunkban említettük — nagyhatásu beszédet tartott a költségvetési felhatalmazás rendén. Mintán beszéde kiválóan székelyföldi érdekű dolgokat is tárgyal, azt a gyosírói feljegyzések alapján, egész terjedelmében közölni fogjuk.

— **A katonák gazdasági oktatása** Székelyudvarhelyt! Nem. Nálunk ilyesmiről szó sem esett. Pedig hát itt a Székelyföldön talán a legszükségesebb volna. Mintát is találna erre a vármegyei gazdasági egyesület. Hiszen a „Veszprémmegyei Gazdasági Egyesület“ — mint a „Köztelek“ írja — e hó 17-én már a veszprémi honvédség részére rendezett gazdasági tanfolyamának hatodik évfolyamát nyitotta meg. A megnyitáson Hunkár Dénes vármegyei főispán elnökölt s megjelent az egész tiszlikar Dormándy Henrik alezredes vezetése alatt. A főispán megnyitó beszéde után Kajdacsy Endre egyesületi titkár szólalt fel, aki a *nép gazdasági oktatása terén legeredményesebbnek tartja a tényleges katonai szolgálatot teljesítő gazdaságiak tanítását*, mert a fegyelemhez és engedelmességhez szoktatott katonákat könnyű oktatni, szorgalomra és kitartásra ösztönzi a

tanfolyamra önként jelentkező tanulókat. A tanfolyamon az elméleti oktatás hetenként 4 órán át március 15-ig fog tartani, március 15-től június végéig pedig a katonaság gyakorlati oktatására szolgáló parasztmintagazdaságokban gyakorlati gazdasági oktatásban részesülnek a tanfolyam hallgatói. Előadók lesznek: Kajdacsy Endre titkár, a tanfolyam vezetője, Havas Jakab törvényhatósági m. kir. főállatorvos és Halmi Nándor m. kir. gazd. segédfelügyelő. — Hát aztán az ilyesmit nálunk nem lehetne megcsinálni? De bizony nagyon is igen. Azonban a mi vármegyénk főispánja háromszoros főispán lévén, a gazdasági egyesület ügyei iránt való érdeklődésére elenyésző csekély ideje marad. Ezt is leginkább arra fordítja, hogy az egyetlen nyomtatványai vajjon nem az ellenzéki lapot kiadó nyomdában készülnek-e? Így aztán természetesen az újítások, az intenzívebb munkák is elmaradnak — a közérdek mélyesleges kárára...

— **Az iparosok szabad lyceumában** e hó 21-én Dr Paál Árpád vármegyei főjegyző tartott előadást a kartellekről és trösziokról. A nagyszámú hallgatóság figyelmét az alapos tanulmányra valló előadás mindvégig lebilincselte. A Székely Dalárda sikerült énekszámokkal gyönyörködtette a jelenvoltagekat. Majd ifj. Izsák István szavalta el zajos tapsokat aratva Petőfi „Kont“-ját. Ma (vasárnap) délután 2 órakor Dr Dobos Ferenc főgimnáziumi tanár tart előadást és Starch Sándor szaval. Az érdeklődő közönséget szívesen látja a rendezőbizottság.

— **Pálinka ő fensége, mint rendező.** E hó 22-én este Székelyderzsen a korcsmában többen mulattak. Mikor az állami monopólium remek gyártmánya: a pálinka éreztette már a hatását, Dénes Ferenc alsó, Dénes Elek Eleké és Debrí György összeszólalkoztak, minek harcias következményeként Debrí György többször a padok alá került. Majd pedig kireparálandó a vitézségén ily könnyelműen ejtett esorbát — kést rántott elé és azt Dénes Eleknek mellébe szurta. Ugy Dénes Eleket, mint Debrí Györgyöt a székelyudvarhelyi közkórházba szállították. Így volt premier-je a Farkas Pál „Varsányi csatá“-jának Székelyderzser. A rendezői tisztet pedig az ő szokott állami fötényességével: „Pálinka“ őfensége látta el. Ez azonban csak egy eset. Érdeemes lenne az egész vármegyében az összes községek hasonló eseteit feljegyezni csak egy napon. Micsoda torzkép kerülne felszínre ebből!... Csodájára járna talán még Lukács László pénzügyminiszter ur is; nagyító üvegen szemlélvén a vármegye közigazgatási bizottságának elmosódott, olvashatatlan alakban kiadott rendelkezését...

— **Polgári fillérestély.** A székelyudvarhelyi polgári önképző és segélyző egyesület e hó 30-iki fillérestélyét Hodor Berta és Csoma Emma rendezik. Breuer Rezső felolvas, Rájk József szaval, Kertész Béla hegedűszólót játszik, Gál Rózsika monologot és Benedek Elek magánjelenetet ad elő.

— **A vasuti díjak emelése.** A mérhetetlen drágasághoz most a vasuti menetdíjak felemelése is fenyegetőleg lép fel. A kormány e téren olyan horribilis áremelést tervez, amellyel nemcsak magát az intézményt fogja tönkre tenni, hanem kiszámíthatatlan károsodást okoz az ország lakosságának. A tervezett díjemelés szerint a 750 kilométernyi távolságban s így Székelyudvarhelytől Budapestig gyorsvonatokon az I. o. az eddigi 30 K helyett 56 K 10 f, II. oszt. 20 K helyett 36. 80 f és III. o. 12 K helyett 26 K 46 fillért kell majd fizetni. A díjemelés tehát 87, 81 és 120 százalék. Ez ellen mindenkinek tiltakoznia kell, aki józan esszel bír. Hiszen ha életbe léptetik ezt az iszonyú áremelést, az országnak minden vérkeringése megszűnik. A vasuti tarfiaemelést ellen a

brassói kereskedelmi és iparkamara terjedelmes felterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez. Brassó város is állást foglalt a vasuti díjfelemelés ellen, Reméljük, hogy a vármegyék és városok mindnyájan felemelik tiltakozásukat. Ez nem politika, hanem a legégetőbb szűkséget jelentő gazdasági, ipari és kereskedelmi kérdés, tehát mindenkit egyformán érdeklő ügy.

— **Tánciskola ma.** Simkovits József okl. táncmester, akit pár nap óta szívesen üdvözöl idejövetele alkalmából a közönség, tánciskolai tanfolyamát ma (vasárnap) a Budapest-szálló termében megnyitja. Simkovits táncmester évek óta bírja Székelyudvarhely város közönségének bizalmát. Minden iskola vezetője és mindegyik szülő nyugodt lelkiismerettel engedi hozzá a tanítványokat, mert tőle csak jót és jól tanulhat. Szeretettel, nagy figyelemmel oktatja növendékeit s lépést tart a kor követelményeivel. Beiratkozni lehet a tánciskolai helyiségben.

— **Nagypanama a székesfővárosban.** A fővárosi államrendőrségnek ismét nagy sikere van és ez a siker ismételtén Dr fardádi Sándor László rendőrkapitány, valamint Czövek Sándor rendőrfogalmazó nevéhez fűződik. Olyan nehéz problémát oldottak meg, amelyen már évek óta hiába törték a fejüket a legkitűnőbb építőművészek. Dr Sándor kapitány irányítása mellett, fél év óta a legnagyobb kitartással, az igazi székely ember jellemző páratlan szívóssággal működtek, míg végre leleplezhetők az építkezéseknél üzött, óriási károkat okozott csalóbandát. Valamennyi építkezésnél ugyanis évek óta majdnem kétszeresen túlhaladta a költség az előirányzatot, holott a szállított anyagok jóformán csak fele volt benne az épületben. Ezt állították a szakértő építőmesterek s panaszták a rendőrségnek. Fél év kellett, míg a bűnösöket megfoghatták és a bűnlajstromokat e furfangos ügyben összeállították. Kiderítették, hogy a téglagyárostól kezdve a szállító és az építési alkalmazottak is összejátszottak s így üzték rendszeresen a családokat. Egyelőre Bród Ernő téglagyárost és Frank Bernát fuvarost letartóztatták.

— **Budapestre utazó t.** olvasóink a főváros legújabb és legmodernebb szállodájában az „Excelsior“-ban, VIII. Rákóczy-ut 72. (Tulajdonos: Aczél Miksa) szállanak meg, a hol minden szoba meleg-hideg víz, központi fűtés, villanyal stb. van ellátva. Szobák naponta 5 koropatól feljebb kaphatók. Reggeli, ásványvíz, ruhavasálás és beretválkozás a szobaárban foglaltatik. Telefon 140—72.

— **Ertesítés.** A székelyudvarhelyi Tisztviselői kör évi rendes közgyűlése folyó évi február hó 1-én d. u. 6 órakor tartja a kör helyiségében, a mely alkalomra a kör tagjait tisztelettel meghívja. Közgyűlés után özv Bodrogi Sándorné vendéglőjében társasvacsorára lesz.

— **Országos érdeklődés** a Tanítók gyógyfürdője és üdülőtelepe iránt. Megbízható helyről örömmel vesszük hírt, hogy a tanítók alapítás alatt álló, társadalmi gyógyfürdője, üdülő és gyermek nyaraló telepe iránt, az egész ország területén nap-nap után igen meleg érdeklődés, általános támogatás nyilvánul meg. Székelyudvarhely város képviselő testülete midőn nagyobb mennyiségű részvényt jegyzett, meleg hangú atiratban kereste meg Magyarországon összes városainak és nagyobb községeinek képviselőtestületét: a tanítók fürdőjének részvények jegyzésével való támogatása érdekében. A Tanítóegyesületek Országos Szövetsége külön felhívásban ajánlja támogatásra a tanítóknak ezen alapítást. Az Udvarhelyvármegyei Tanítóegyesület felkérte elhatározása alapján, erejéhez mért tömeges részvény jegyzés után, kérelemmel járul a vallás és közoktatásügyi miniszterhez, hogy a szervezendő gyermek nyaraló telep javára engedélyezzen az ország összes népiskoláiban

gyűjtést. Az ország különböző vidékein lelkes tanítók részvény jegyzésre és további pártolásra szervezik az egész helyi társadalmat. Bankok ajánlják fel legmesszebb menő támogatásukat, hitel és fogyasztási szövetkezetek sietnek részvény-jegyzéseikkel bebizonyítani, hogy a tanítóknak nemcsak üzleti munkásságát kívánják, de közérdekű ügyeinek támogatásánál is ott vannak. De nincsen egyetlen foglalkozású kör, melyből az emberek ne a legmelegebb érdeklődéssel szemlélnék és támognák ezen, a közjavára és végtelen nagy hasznára megalkotni tervezett társadalmi zóna fürdő és üdülő telep ügyét. Magyarország szótanítóóságának, tanulóifjúságának és az egész társadalomnak használatára és gyógyulására megteremtteni egy teljesen modern berendezésű s e mellett olcsó zóna árszabású, az évek minden részében használat, illetve szezon alatt álló hideg, meleg és gőzfürdővel kapcsolatos gyógyfürdőt a Székelyudvarhely határában levő Szejké-fürdőn; a felnőttek és gyermekek üdülő és nyaraló telepét a kitűnő levegőjű, ivó és fürdői gyógyvízzel nagybaconi (Erdővidék) Uzonka fürdőn a kijelölt cél, melynek szervezése a tervezett részvénytársasági alapon már az idő szerint is biztosítva lévén, igen sokan az építendő magánvilla telkek után érdeklődnek és tesznek előjegyzéseket. A tanítók társadalmi fürdője és üdülőtelepe az egész hazai közönség és gyermek sereg közegészség ügyét kívánja hathatósan szolgálni zóna rendszerrel, miért is azt az egész közönségnek meleg pártolására a kibocsátott részvényeinek jegyzésével való támogatására a legmelegebben ajánljuk. A részvénytársaság szervezési munkálatait Gyermes Mihály ig. tanító Székelyudvarhelyt végzi, aki bármilyen irányú tájékoztatást készséggel megad és prospektust küld.

— **Zökkenő.** Így szokta nevezni a székely azt az utmelyedést, mely valóságos réme a székéren és kocsin közlekedő embereknek. Ilyen „zökkenő“ szokott lenni Székelyudvarhelyt, az állami szakiskola épületének szegletétől a törvényhatósági utvonalon keresztül. Jó lenne, ha annak eltüntetéséről valaki gondoskodnék. Az ott közlekedők hálás elismerésén kívül, hátha még valamelyik község diszpolgársága is kijárna érte.

— **Nőtlen katonatisztnek** vagy másnak egy csinosan butorozott szoba azonnal, esetleg február 1-től kiadó. Cím e lap kiadóhivatalában.

— **Unitárius biblia.** Az iskolai év beálltával oly nagy kereslete volt a Tarcsafalvi Albert kolozsvári áll. igazgató-tanító, az Erdélyi Irodalmi Társaság agilis tagja által gyönyörűen megírt „Bibliai Történetek“ című elemi iskolai III—IV. o. tankönyvnek, hogy a raktáron volt nagyobb készlet, hirtelen kifogyott. Új kiadást kellett sajtó alá rendezni és ez a kiadás már megjelent. A két evre szóló könyv ára iskolai kötésben 1 K. Tíz koronán felüli rendeléseket a tiszt. papság és tanító urak címére (ha az összeget előre beküldik), bérmentve teljesít: Betegh Pál könyvkiadóhivatala Székelyudvarhelyt.

Törvénykezés.

A cselédszerződés felbontása. Felmerült eset alkalmából elvi határozatban mondotta ki a földmívelésügyi miniszter, hogy a gazda és cseléd közti szolgálati szerződést nem a hatóság bontja fel, hanem a határozatban csak azt állapítja meg, hogy a szolgálati szerződésnek valamelyik fél részéről történt felbontása jogos volt-e vagy sem.

— **A község közterületein összegyűlt vizek továbbvezetése.** Fölmerült esetből kifolyólag elvi határozatban mondotta ki a földmívelésügyi miniszter, hogy a község közterületein összegyűlt vizek továbbvezetéséről való gondoskodás nem a szomszédos telektulajdonosok, hanem a község közönségének a feladata.

„CLIMAX“
nyersolajmotor.

Legolcsóbb, legbiztosabb üzemű. Versenyképes árak
elsősorú minőség. Több ezer referencia

Pénzt
takarít meg!

Bachrich és Társa

motorgyári fióktelep
Budapest V/41 Szabadságtér 17 sz.
(Tözsdepióta)
Telefonsz. 71-01. Sürögönc CLIMAX

Udvarhelyvármegye Nemes Csáládjai. Szerkesztette: Pálmay József
Ára füzve 16 K. Míg a készlet tart
kapható: Betegh Pál könyvkiadónál
Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállí-
ott, az egyes családok címlapjeire-
illusztrált mű, igen becses család-
örténeti adatokat tartalmaz.

1848 eredeti francia angol
és amerikai toalett-
modell közül a BU-
DAPESTI BAZAR egy évfolyamán-
ban. Előfizetési ára: **egyedővre**
2 korona. Ingyen mutatóványaszé-
met küld a „BUDAPESTI BAZAR”
kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross u.
22. (Budapesti Bazar-ház.)

Czell Frigyes
és Fiai

bortermelők és bormagykereskedők
Hedgyes.

Legjobb beszerzési forrás ter-
mészetadta valódi erdélyi hegyi
borekban. Hordókban és palac-
kokban. Kifűző sajátermés és
vörös borek.

RETHY BELA
PEMETEFÜ CUKORKA
BÉKÉSCSABA
1860 TÁR.

Köhögés, rekedtség és hurut
ellen nincs jobb a
Réthy-féle pemetefü cukorkánál!

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és
határozottan Réthy-félet kérjünk,
mivel sok haszontalan utánzata van.
Az eredetinek minden egyes darab
káján rajta van a „Réthy” név
dobozára 60 fill. Mindonjutt kapható
Csak RETHY-félet fogad-
janak el!

Hirdetés az üzlet lelké!
Hirdetés nélküli
nincs forgalom! HIRDESEN tehát
a Székely Udvarhelyen.

Február elején megnyílik —
Székelyudvarhelyt Kossuth-u. 25. sz. a.
az új férfi és női divatáruház

Nagy választék minőnemű férfi, fiu, női és leánya
készruhákban, női kosztümök, pongyolák és külön-
féle bluzckban. Állandó raktár mindenféle női és
férfi divatcikkben.

Védjegy: „Horgony”.

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

egy régióknak bizonyult háziszor, mely már sok év
óta legjobb befűrészlésnek bizonyult készvényénél,
..... oszdánál és meghűtésénél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt be-
vásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan eredeti
üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel
és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van
csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.—
és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható.
Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.
D. Richter gyógyszerárta az „Arany oroszlánhoz”,
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

**Névjegyek
Meghívók,
Eljegyzési
és Esküvői**
valamint **gyász-
jelentések**

ugyszintén mindenféle
könyvnyomdai és
könyvkötői mun-
kálattal izléses ki-
vitelben, gyorsan és
pontosan készülnek

Beteg Pál
villamos füzemre berendezett
könyvnyomdát és könyv-
kötő-intézetében Székely-
udvarhelyt, Kossuth-utca
31. sz. alatt.

B O R!

**Fernengel Gyula székely-
udvarhelyi bormagykeres-
kedő.**

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható. A kedvező szüreti kilátásokra való tekintetből ármérséklés

deléseket az ország bármely részébe gyorsan teljesít.

6 Alapszabályszerű időben beadott indítványok tárgyalása, ese leg az alapszabályok ezekkel kapcsolatos szakaszainak, különösen a 88 §-nak módosítása.

A közgyűlés csak az birszavazati joggal, ki az alapszabályok 60. §-a értelmében részvényeit a még le nem járt szelvényekkel együtt a közgyűlést megelőző nap d. u. 5 órájáig a titézet pénztárához leteszi. **AZ IGAZGATÓSÁG**

Tölgyfa árverezési hirdetmény.

A Székely szaldobosi közbirtokosság udvarhelyvármegye közigazgatási Erdészeti bizottságnak 647—911. meghatórozatával az A. ü. a. 34. asztagába 105. 8 k. holdján levő és az A és B. ü. o. ban szorványosan ensed lyezett kijelölt 2520 darab koros tölgyfát a mely 1962, kbm és 2267. kbm. tűzfára becsültetelt.

Székely Szaldobos község házán 1912 év február 27-én d. e. 10 órakor zárt ajánlatokkal összekötött szóbeli nyilvános árverésen kikiáltási áron felül tövön az Erdőben eladja.

Kikiáltási ár 54327 korona.
Banatpénz a kikiáltási ár 10 százaléka Pot és uto ajánlatok nem fogadtatnak el részletes becslés árverezési és szerződési feltételek a vargyasi m. k. járási erdőgondnokságnál és az alolítottnál megtekinthetők.

Székely Szaldobos 1912. jan. 23.
Kolumbán Balázs
b. elnök.

9. Sz.

521—912 tkvi. sz.

Hirdetmény

Vargyas község telekkönyve bir-
tokszabályozás következtében átalakított és ezzel egyidejűleg azok ra az ingatlanokra nevez melyekre az 1886. évi XXIX. t.-c. és az 1889. évi XXXVIII. t. c. 1891. évi XVI. t. c. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjoginak bejegyzését rendelik az 1892. évi XXIX. t.-c. cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosított.

ez azzal a felhívással tételik közzé:

1. hogy mindazok kik az 1886. XXIX. t.-c. 15 és 17 §-ai alapján ideérve e §-oknak az 1889: XXXVII. t.-c. 5 és 6 §-aiban és az 1891: XVI t. c. 15 §-a) pontján foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889 XXXVIII t.-c. 7 §-a és az 1891-XVI t. c. 15 §-b) pontja alapján történt törlesek érvénytelenségét kimutathatják e végből törlési kereseteket hat hónap alatt vagyis 1912. évi augusztus hó 2. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen meg nem bossza bitható záros határidő eltelte után izditott törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886 XXIX t.-c. 16 és 17 §-ainak eseteiben ideértve az alábbi §-nak az 1889: XXXVIII t. c. 5 és 6 §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tény-

leges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis 1912 évi augusztus hó 2 napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, met ezen meg nem bossza bitható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többre figyelemba vetetni nem fog,

3. hogy mindazok akik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által nem különbömben azok, akik az 1 és 2. pontban körülirt eseteken kívül az 1892: XXIX t.-c. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogaikat bármily irányban sértve vélik — ideértve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889 XXXVIII t. c. 16 §-a alapon történt bejegyzését serelmesnek találják — e te kintetben felszólalásukat tartalmazó kervenýüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis 1912 évi augusztus hó 2 napjáig bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbitható záros határidő eltelte után az átalakítaskor közbejött éves bevezetésből származó bármimemű igényeket jó hiszemű 3-ik szem. irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes útján és csak időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Egyuttal figyelmeztetnek azok a felek, akik a kiközlődmények eredeti okiratokat adtak az, hogy a menni

ben azokhoz egy-zersmind egyszerű másolatokat is esa ottak, vagy nyedeket pótlólag benyujtanak, az eredeteket a telekkönyvi hatóságnál nyvehetik.

A kir. járásbiróság telekkönyvi hatóság.

Oklánd, 1912 évi január 24-én.

DR FÖLDES s.k. kir. jbiró

A kiadmány hiteleül -

Wermescher kir. tkveze ó.

Meghívó

A székelyudvarhelyi Zalogkőcsön Intézet és Be éti Pénztár 1912. évi feb uár hó 18-án d. e. 10 órakor Székelyudvarhelyt, hivatalos helyiségében

közgyűlést

tart, a melyre az érdekeltek tisztelettel meghívataknak

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzleti évről és a zárszámadás bemutatása.
2. A felügyelő bizottság jelentése.
3. A felmentvény megadása.
4. Egy helyettes igazgató választás.
5. Alapítke felemelés és ezzel kapcsolatosan az alapszabály 2-ik §-ának módosítása.

Betegh Pál könyvnyomdátó és könyvkötő -intézete Székelyudvarhely